

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

POZICIJE HUP-a - NACIONALNI PLAN ZA OPORAVAK I OTPORNOST (NPOO)

Hrvatskoj udruzi poslodavaca, kao jedinom socijalnom partneru od strane poslodavaca u Hrvatskoj, izrazito je važno uključiti se u programiranje Nacionalnog plana za oporavak i otpornost kako bi konstruktivno iznijeli prijedloge privatnog sektora za otvaranje novih radnih mjesta i jačanje konkurentnosti gospodarstva koje je uvelike pogođeno pandemijskom krizom u 2020.

Kako bismo ovaj programski proces priveli kraju što je uspješnije moguće, od neizmjerne je važnosti da HUP kroz **transparentan i otvoren dijalog** bude uključen u izradu dokumenta uz partnerstvo Vlade RH i Europske komisije. HUP je spreman aktivno sudjelovati u pripremi prijedloga za NPOO s pripremljenim projektima koji će doprinijeti kvaliteti ovog strateškog dokumenta. Nedavno smo na sastanku Business Europe imali prilike slušati iskustva poslodavačkih udruga iz drugih zemalja članica i znamo da su razine i oblici konzultiranja dionika različite. Na žalost, Hrvatska spada u mali broj članica koje do nedavno nisu imale nikakvu komunikaciju s Vladom na temu Nacionalnog plana za otpornost i oporavak. Do danas, HUP je u proces planiranja bio uključen površno, bez uvida u financijske indikatore i konkretne inicijative/programme/reforme. Čini se da ćemo u konzultativni proces biti uključeni najranije nekih 30 dana pred istek roka za predaju finalnog Plana, što bi moglo rezultirati slabijom kvalitetom ovog strateškog dokumenta.

Iz onoga što smo do sada vidjeli od Vlade, razumjeli smo da je u komponenti 1 – „Gospodarstvo“ uključen velik broj prioriteta koji se ne odnose na direktnu pomoć niti investicije za poduzetništvo već se bave **javnim ulaganjima** kao što je pametan cestovni promet i slično. Za oporavak i razvoj privatnog sektora, kako nam je bilo inicijalno predstavljeno, bilo je predviđeno nešto manje od 10% ukupnih sredstava i većinom se govorilo o financijskim instrumentima kao obliku potpore. U novijoj komunikaciji sa predstavnicima Vlade dobili smo informaciju kako se ipak radi o većem udjelu financiranja projekata u poduzetništvu (30% u odnosu na bespovratna NPOO sredstva odnosno oko 20% u odnosu na ukupni budžet NPOO), ali nemamo informacija o vrsti potpora (bespovratna sredstva i/ili financijski instrumenti) kao niti o omjerima tih vrsta potpora i konkretnim projektima.

Iz **perspektive HUP-a, reforme unutar NPOO trebaju prije svega Hrvatsku učiniti mjestom poželjnim za poslovanje**. Uzmemo li u obzir razmjer pandemijske krize i njen utjecaj na poslovne subjekte, ali i javne financije, reforme koje će se u narednom

Središnji ured: Radnička cesta 52, 10000 Zagreb, tel: 01 48 97 555, fax: 01 48 97 556, e-mail: hup@hup.hr, www.hup.hr
žiro račun: 2340009-1100151718, IBAN: HR92 2340 0091 1001 5171 8, matični broj: 0410128, OIB: 80978339255

Podružnica Osijek: Vukovarska ulica 31 (Eurodom, IV kat), 31000 Osijek, tel: 031 370 074, 031 370 076, e-mail: hup-osijek@hup.hr
Podružnica Rijeka: Dolac 8/II, 51000 Rijeka, tel: 051 321 494/495, fax: 051 321 499, e-mail: hup-rijeka@hup.hr
Podružnica Dalmacija: Bernardinova 1, 21000 Split, tel: 021 368 288/296, tel/fax: 021 368 212, e-mail: hup-split@hup.hr
Podružnica Varaždin: Zagrebačka 89, 42000 Varaždin, tel/fax: 042 352 034, e-mail: hup-varazdin@hup.hr

vremenu poduzimati moraju biti jasne, s precizno definiranim ishodima i provedive u razmjerno kratkom roku. Vrlo je važno i uspostaviti pravi balans između ulaganja i reformi. Nadalje, analiza javno dostupnih informacija ukazuje na to da ne postoji snažna želja za provođenjem reformi, stoga se brinemo da će sredstva iz NPOO-a biti u velikoj mjeri usmjerena u infrastrukturne projekte, koji potencijalno neće pridonijeti brzom oporavku niti dugoročnom jačanju otpornosti gospodarstva.

S tim rečenim, HUP smatra da su sljedeće reforme nužne za transformaciju poslovnog okruženja i klime u Hrvatskoj u narednih pet godina i da ih treba provesti odnosno podržati kroz NPOO, a što je posebno naglašeno u reformskim dokumentima kao što su Nacionalni program reformi (NPR) i Izvješće za Hrvatsku (Country specific recommendations for Croatia 2019. i 2020.):

- **Značajno smanjenje administrativnog opterećenja i parafiskalnih nameta:** Za poboljšanje poslovne klime, naročito nakon devastirajućeg utjecaja pandemijske krize na gospodarstvo, važno je sistematično i u suradnji s privatnim sektorom, ukloniti i/ili smanjiti većinu neporeznih davanja i parafiskalnih nameta, dok se administrativno opterećenje mora svesti na razumni minimum. To također podrazumijeva i smanjenje javne potrošnje koja trenutno kreira neporezno opterećenje na poslovnim subjektima, kao i povećanje vrijednosti svih javnih usluga koje su poduzetnici primorani plaćati.
- **Značajno poboljšanje investicijskog okruženja kako bi se ostvarili ciljevi održivog razvoja i zelena tranzicija:** Nacionalni program reformi (NPR) navodi kako je jedan od ciljeva „uspostaviti djelotvoran sustav promocije privatnih investicija u ciljeve održivog razvoja, a kako bi se pridonijelo pravednom i uključivom prijelazu na konkurentno zeleno i digitalno gospodarstvo“. Pod promocijom se smatraju učinkovite izmjene više zakonskih i podzakonskih akata koji adresiraju poticanje investicija privatnih investitora u razne oblike (investicije u modernizaciju i podizanje produktivnosti, greenfield investicije, investicije u istraživanje i razvoj, investicije u start-up tvrtke, javno-privatna partnerstva), a u trenutnoj situaciji neophodno je usmjeriti što više raspoloživih sredstava u privatni sektor kako bi se povećali njihovi investicijski kapaciteti za ostvarenje UN-ovih ciljeva održivog razvoja i potpunu zelenu tranziciju hrvatskog gospodarstva. Prijelaz na konkurentno zeleno i digitalno gospodarstvo, koje će ujedno ostvariti ciljeve održivog razvoja iz Programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030. (Sustainable Development Goals - SDG) neće biti moguće usmjeravanjem investicija isključivo u javni sektor. Štoviše, za uspješno ostvarivanje ciljeva održivog razvoja i zelenu tranziciju prvenstveno su potrebne investicije u privatnom sektoru.
- **Fleksibilizacija Zakona o radu:** Dodatna liberalizacija ugovora o radu na neodređeno vrijeme preduvjet je za veću fluktuaciju na tržištu rada koja će dovesti do veće zaposlenosti i produktivnosti. Fleksibilnije organizirano radno

vrijeme, mogućnost rada na daljinu i dr. instituti imat će pozitivan efekt na usklađenje privatnog i poslovnog života, ali i dovesti do veće produktivnosti. Rezultat nefleksibilnog zakonodavnog okvira je pojačana nesigurnost po pitanju radnog zakonodavstva i s njime povezanih sudskih odluka. Kao rezultat, poslodavci moraju uložiti dodatna sredstva u skupe sudske procedure ili pravnu podršku kod značajnijih izmjena ugovora o radu, često uz vrlo nepredvidljive posljedice.

- **Reforma poreznog sustava uz značajno smanjenje poreznog opterećenja na rad:** Hrvatska se i dalje nalazi pri vrhu EU po pitanju poreznog opterećenja te iako je porezna presija donekle smanjena kroz protekli period i dalje se nalazimo iznad EU prosjeka po pitanju oporezivanja većih primanja tj. plaća za visoko obrazovane stručnjake. Smanjenje poreznog opterećenja na rad i proširenje porezne baze na ostale tipove oporezivanja (npr. imovine) povećat će zaposlenost i spriječiti odljev kvalificirane i visokoobrazovane radne snage.
- **Reforma obrazovanja s ciljem poboljšanja kvalitete buduće radne snage I relevantnosti domaćeg tržišta rada:** Ova se reforma mora provoditi na svim razinama obrazovanja, s fokusom na poboljšanje kurikulum/progrmama, stjecanje digitalnih vještina i veće ulaganje u poboljšanje i preobrazbu postojećih vještina kroz tzv. upskilling i reskilling, ne samo za nezaposlene, nego i za one koji nisu zaposleni na puno radno vrijeme ili rade u niskoplaćenim zanimanjima. Novi model upravljanja i kompetitivnije financiranje visokog obrazovanja nužno je za postizanje veće efektivnosti i odgovornosti javnog sustava obrazovanja za isporučene rezultate. S druge strane, investicije u infrastrukturu trebaju se evaluirati iz perspektive negativnih demografskih trendova, emigracije i općenitog smanjenja u broju učenika i studenata koje u zadnjih 15 godina prati povećanje broja zaposlenih u javnom sustavu obrazovanja.
- **Reforma zdravstvenog sustava:** Pandemijska kriza dodatno je naglasila potrebu za jačanjem otpornosti hrvatskog zdravstvenog sustava. Fokus bi trebao biti na poboljšanju kvalitete usluga, racionalnosti u trošenju sredstava, smanjenju nagomilanih dugova te dostupnosti pregleda tj. smanjenju lista čekanja u zdravstvu. Reforma javnog sustava zdravstva, posebno u dijelu financija, potrebna je i u smjeru jačanja odgovornosti menadžmenta koji upravlja zdravstvenim institucijama.
- **Poboljšanje učinkovitosti pravosudnog sustava:** Jačanje neovisnosti sudstva i skraćanje trajanja sudskih procedura trebalo bi doprinijeti stabilnijem poslovnom okruženju. Ulaganja u digitalizaciju sudskih procesa trebala bi svakako biti prioritetom ispred ulaganja u infrastrukturu povezanu sa pravosuđem (npr. zgrade novih sudova i slično).

HUP je za svaku od predloženih točaka pripremio detaljnu analizu stanja i prijedloge rješenja te ostajemo konstruktivan partner Vladi s ciljem poboljšanja

stanja i kreiranja što je kvalitetnijeg Plana oporavka. Naša rješenja sadržavaju prijedloge za optimizaciju sustava koji će dovesti do većih ušteda i prostora za daljnja rasterećenja.

Pozicije Hrvatske udruge poslodavaca na temelju izvedene opsežne ankete među poduzetnicima (N=1700) i dosadašnjeg sudjelovanja u planiranju Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (NPOO) su kako slijedi:

1. **Ulaganje u privatni sektor povećava otpornost gospodarstva, stvara nova radna mjesta** (što je usklađeno sa Programom konvergencije RH) i **dugoročno osigurava stabilnost i razvoj društva i države iz povećanih poreznih prihoda koje će plaćati dodatni zaposleni i poslodavci**. Takva ulaganja imaju potencijala smanjiti nezaposlenost, povećati mirovine i povećati socijalnu zaštitu građana. Procjene otvaranja novih radnih mjesta u proteklih 10 godina u Hrvatskoj pokazuju da je jedno novo radno mjesto bilo povezano sa investicijom od 500 tisuća do 1 milijun kuna. Ukoliko bi, prema prijedlogu HUP-a, 50% sredstava NPOO (23 milijarde kuna) bila uložena u poduzetništvo, uzevši u obzir dodana sredstva koja kod takvih ulaganja trebaju uložiti sami poduzetnici (30 milijardi kuna), bilo bi moguće otvoriti najmanje 80.000 novih radnih mjesta, samo iz NPOO instrumenta.
2. Ulaganje u javne projekte poput inkubatora, fakulteta, društvenih domova, aglomeracija i slično **neće povećati porezne prihode i zaposlenost** već će takvi projekti utjecati na povećanje redovitih troškova plaća u javnom sektoru i operativnih troškova, poput održavanja infrastrukture.
3. Očekujemo da se **najmanje 50%** dodijeli kroz NPOO u projekte u stvarno **poduzetništvo** (tu ne ubrajamo projekte u javnu infrastrukturu poput izgradnje cesta, vodovoda, pruga i slično koje ne predstavljaju privatni sektor gospodarstva). Osobito je važno da se sredstvima za oporavak (od COVID pandemije) ne financiraju javna (a ni privatna) poduzeća koja dugo prije krize posluju s gubitkom.
4. Očekujemo da **najmanje 80% tog novca budu grantovi** (bespovratna sredstva), a tek 20% zajmovi, jamstva i drugi „financijski instrumenti“. Za takve instrumente prema našem istraživanju, nema previše interesa u gospodarstvu ako govorimo o investicijama. Stoga bilo kakve odluke da se dio investicija predvidi u zajmove odnosno financijske instrumente treba proći ozbiljnija razmatranja postoji li interes ili ne, tj. za koju svrhu su poduzetnicima potrebni, jer će u suprotnom pozivi za dodjelu takvih instrumenata – biti neuspješni, a vrijeme za intervencije u poduzetništvo izgubljeno, time i radna mjesta i obujam gospodarstva.
5. Svaka potpora u privatni sektor gospodarstva slijedi uredbu o regionalnim potporama što zapravo znači da se EU novcu dodaje **i novac iz privatnog sektora**. Ovisno o NUTS2 regiji i veličini poslodavca potpore su 20% do 70% EU sredstava, što zapravo znači da **privatni sektor mora investirati za svaku kunu iz NPOO još najmanje jednu kunu ili više vlastitih sredstava**. Za svaku kunu koja se uloži u javni sektor nema ovakve dodatne investicije.
6. Država **ne treba ulagati u projekte za koje ima interesa za ulaganjem privatnog sektora** budući da je takvo ulaganje najmanje dvostruko efikasnije (objašnjeno u točki 5.). Posebno je važno da **javni sektor ne ulaže EU sredstva u projekte koji konkuriraju privatnom sektoru** i da se odupre etatizmu (ideje poput javnih podatkovnih centara i slično). Regulativa Mehanizma za oporavak i otpornost i traži da se javnim investicijama ne smije istisnuti one privatne.
7. Budući da sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost treba potrošiti do sredine 2026.g., HUP smatra kako ona **ne trebaju biti ulagana u veliku javnu infrastrukturu** jer je vrlo

vjerojatno da se zbog ishođenja dozvola, projektiranja i izvođenja **taj novac neće stići svrhovito utrošiti i opravdati**. U slučaju kašnjenja zapravo će **porezni obveznici plaćati ta ulaganja**. Dodatno, za **velike infrastrukturne projekte u javnom sektoru postoji kohezijski fond** unutar VFO 2021-2027. Također, nominiranje već započetih infrastrukturnih projekata u NPOO treba izvoditi jedino kada su takvi projekti **nužni za provođenje reformi**, ne prvenstveno zato što bi se takvi projekti stigli realizirati u kratkom roku.

8. Dosadašnja ulaganja proračunskih i EU sredstava u očuvanje radnih mjesta zaposlenika privatnih tvrtki kojima je uslijed pandemije zabranjen rad (3.200 u početku i 4.000 kn mjesečno kasnije, uvećano za mirovinska i zdravstvena davanja) **nikako se ne može smatrati ulaganjem proračunskih sredstava u gospodarstvo**, iako se javnosti često predstavlja da su upravo to sredstva koja su preusmjerena iz EU fondova u privatni sektor. Ovo su vrlo vrijedne i nužne socijalne mjere namijenjene zadržavanju radnih mjesta, slično kao Mjere aktivne politike zapošljavanja koje pomažu privremeno nezaposlenim građanima. Poduzetnicima je bio namijenjen tek mali dio fiskalnih olakšica i dio sredstava za održavanje hladnog pogona što je također bilo vrlo vrijedno i korisno.

9. Ulaganja u javni sektor u kojem je **gospodarstvo izvođač radova**, ne predstavlja ulaganje u jačanje konkurentnosti ili digitalizaciju gospodarskih subjekata koji sekundarno, kroz javnu nabavu, izvode radove (npr. u građevinarstvu) ili isporučuju usluge. Takva ulaganja treba pribrojiti ulaganjima u javni sektor iako će privatni sektor izvoditi ili isporučiti dio usluga. Posebno je ovdje važno znati kako će ta sredstva biti dodijeljena kroz javnu nabavu, a nedavna iskustva nam pokazuju kako takve velike infrastrukturne projekte uglavnom izvode strane kompanije.

10. Usprkos skorih lokalnih izbora NPOO **nikako ne smije poslužiti kao politički instrument financiranja lokalnih predizbornih „projekata“** nego ga treba shvatiti kao jedinstvenu priliku da Hrvatska napravi reforme koje dugo nije napravila, pokrene oporavak svog gospodarstva i da mu pomogne da postane konkurentnije i otpornije na buduće krize kao i na recesiju koja će zasigurno biti posljedica COVID krize. Isto tako, NPOO nije instrument namijenjen ulasku Hrvatske u Euro zonu, niti njime treba financirati deficite u sustavu javnih financija.

11. HUP je Vladi predao prijedloge prioriteta ulaganja u stvarni privatni sektor, a sada **želimo s Vladinom radnom skupinom precizno razraditi konkretne mjere ulaganja** kojima će se osigurati ostvarenje ciljeva: - podizanje konkurentnosti domaćeg gospodarstva, te digitalna i zelena transformacija privatnog sektora.